

2013

1. Onderwerp van de klacht: belangenverstrengeling

2. Advies Commissie Wetenschappelijke Integriteit d.d. ...

Het college van bestuur heeft ... 2012 naar aanleiding van berichten in de pers aan de Commissie Wetenschappelijke Integriteit opdracht gegeven te onderzoeken of bij enkele door ... gefinancierde onderzoeken is gehandeld volgens de normen van wetenschappelijke integriteit, zoals onder andere neergelegd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening.

Ten behoeve van dit onderzoek is een behandelingscommissie samengesteld bestaande uit

- ... (voorzitter),
- ... en
- ....

De commissie werd ambtelijk ondersteund door ....

De commissie heeft voor de behandeling van deze zaak zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de procedure die is beschreven in de Klachtenregeling ....

De commissie heeft allereerst vastgesteld welke onderzoeken zijn verricht door wetenschappers van de Universiteit ... en gefinancierd door .... Het betreft een onderzoek naar ... en een onderzoek naar ..., waarover de volgende wetenschappelijke artikelen zijn gepubliceerd:

- ....
- ....
- ....
- ....

De commissie heeft op ...2013 onafhankelijk van elkaar de betrokken onderzoekers gehoord, te weten ..., ... en .... De commissie heeft ... nogmaals gehoord op ... 2013. Ter voorbereiding op de hoorzittingen is aan de onderzoekers een lijst van vragen toegestuurd die tijdens de hoorzitting in ieder geval aan de orde zouden komen (zie bijlage). De onderzoekers hebben hun schriftelijke antwoorden voorafgaand aan de hoorzitting aan de commissie doen toekomen. Tevens heeft de commissie aan een aantal externe deskundigen de vraag voorgelegd of in casu een onderzoeksmethode is gehanteerd die gebruikelijk is in het desbetreffende wetenschapsgebied. Aan de KNAW is advies gevraagd omtrent de hiervoor te benaderen personen. De geraadpleegde deskundigen zijn ..., ... en .... Ten slotte heeft de commissie de beschikking gehad over een groot aantal documenten betreffende bovengenoemde onderzoeken, onder andere contracten, e-mailcorrespondentie en diverse conceptversies van de publicaties.

Op basis van de aldus verkregen informatie is de commissie tot de volgende conclusies gekomen.

1. Algemeen.

Anders dan wordt gesuggereerd in de pers is er bij onderzoek dat door het bedrijfsleven wordt gefinancierd niet per definitie sprake van belangenverstrengeling of van bevooroordeeldheid van de onderzoekers. Er wordt veel onderzoek op topniveau gedaan dat door de industrie wordt betaald en er is algemeen overeenstemming dat dat geen probleem is. Intensieve samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen draagt bij aan het innovatief vermogen van ons land en is een belangrijk speerpunt van het regeringsbeleid. Ook de Universiteit ... heeft van valorisatie van haar onderzoek een speerpunt gemaakt. Van groot belang bij dergelijk onderzoek is dat bedrijven en kennisinstellingen elkaars rol en belang erkennen, dat er vooraf heldere afspraken zijn gemaakt over een bepaald samenwerkingsproject, dat het onderzoek voldoet aan alle gebruikelijke kwaliteitseisen en dat er sprake is van transparantie over de relatie tussen sponsor en onderzoekers.

2. De maatschappelijke context van onderzoek met betrekking tot ....

De commissie constateert dat ... (met name in ...) onderwerp zijn van zowel maatschappelijke als wetenschappelijke controverses. Voorstanders benadrukken dat ... een positieve uitwerking kunnen hebben op ..., vergelijkbaar met de uitwerking van ..., terwijl tegenstanders stellen dat ... risico-gedrag stimuleren en in het kader van de strijd tegen ... beter niet ... kunnen worden.

De commissie is van mening dat er geen bezwaar is tegen een persoonlijke stellingname, zo lang deze op verantwoorde wijze wordt vertaald in wetenschappelijke hypothesen en wordt onderworpen aan wetenschappelijke analyse, waarbij de onderzoeker gedegen te werk gaat en bij zijn onderzoek de normen van wetenschappelijke integriteit in acht neemt. De onderzochte publicaties getuigen van een sterke persoonlijke gedrevenheid van de onderzoekers, maar blijven in het algemeen binnen de marges van wat uit oogpunt van wetenschappelijke integriteit toelaatbaar is.

De wens om een duidelijke boodschap te verkondigen verleidt soms tot een uitspraak die stelliger is dan op grond van de bevindingen passend zou zijn. Zo suggereert de formulering in het artikel "...” een causaal verband ("...), terwijl tijdens de hoorzittingen is gebleken dat hier uitdrukkelijk slechts een correlatie is bedoeld. Niet onvermeld mag blijven dat de pers selectief gewag maakt van de bevindingen. Zo toonde de pers, tot teleurstelling van de onderzoekers, nauwelijks belangstelling voor een onderzoek waaruit is gebleken dat ... hetzelfde effect heeft op ... als ... (...).

3. De relatie tussen ... en de onderzoekers.

De belangrijkste verbinding tussen ... en de Universiteit ... is gelegen in de persoon van .... Hij verricht veel onderzoeken (veelal in opdracht van ... bedrijven) waarbij de invloed van een bepaald product op ... wordt onderzocht.

... heeft alleen indirect een relatie met het bedrijf, via de onderzoeken van zijn medewerkers.

... is ...wier aanstelling wordt gesponsord; zij is 'ingestapt' toen de ruwe plannen voor de ...studies al klaar lagen.

In 2009 was ... principal investigator van de ...studie waarbij het effect van ... werd onderzocht. Deze studie was een deelproject van een promotie-onderzoek en werd gefinancierd uit de eerste geldstroom. Het betrof een ... op initiatief van .... Tijdens de voorbereidingen van het onderzoek bleek het niet mogelijk een goed gelijkende ... te maken. ... heeft daarom ... benaderd met de vraag of het bedrijf zowel ... als ... wilde leveren. Tevens heeft hij verzocht om een financiële bijdrage voor de uitvoering van de studie. ... heeft daarmee ingestemd. ... heeft commentaar kunnen leveren op het door ... opgestelde onderzoeksprotocol, maar heeft zich niet met de opzet, uitvoering en data analyse van de studie bemoeid.

Na de ...studie had ... aanvankelijk geen interesse in vervolgonderzoeken die ... voorstelde aan de ... uit te voeren. Enige tijd later werd ... echter benaderd door ... met het verzoek een ...analyse uit te voeren van publicaties over de mogelijke interactie tussen ... en .... Dit onderzoek is door ... in zijn vrije tijd uitgevoerd. Het betreft dus een ...opdracht in het kader van nevenwerkzaamheden. De vergoeding hiervoor is door ... betaald aan het ...-bedrijf van ..., niet aan de .... Het artikel vermeldt echter ... als medewerker van .... Volgens ... is dit een gangbare praktijk, aangezien het ... het op prijs stelt dat publicaties op naam van ... komen te staan. De commissie vindt deze constructie, waarin een medewerker van ... onderzoek verricht in zijn privébedrijf maar met vermelding van ..., onvoldoende transparant maar in principe niet in strijd met de integriteit.

Na de ...studie was ... wel geïnteresseerd in nader onderzoek. Op voorstel van ... wordt dat onderzoek uitgevoerd aan de ... door een door ... gesponsorde ... (...). Het desbetreffende contract is een standaardcontract volgens een aan de ... voorgeschreven model. De totstandkoming van het contract is zoals gebruikelijk begeleid door .... financiert gedurende vier jaar het salaris van ..., draagt bij aan de onderzoekskosten en betaalt een vergoeding voor overhead. In totaal gaat het daarbij

om een bedrag van .... Overigens is het ...onderzoek van ... veel breder van opzet dan alleen dit ...-onderzoek.

Bij alle bovengenoemde artikelen is in een 'disclosure / conflict of interest' alinea expliciet aangegeven dat het onderzoek is gesponsord door .... Er wordt dus op correcte wijze openheid van zaken gegeven over de relatie tussen het bedrijf en de onderzoekers.

4. De bevindingen van de deskundigen.

Met betrekking tot de ...studie (de hierboven als eerste genoemde publicatie) zijn de belangrijkste bevindingen van de deskundigen dat het onderzoek op correcte wijze is uitgevoerd en beschreven, de gebruikte techniek geaccepteerd is (ook al eerder gebruikt is), de statistische analyse in orde, maar dat niet duidelijk wordt of de gemeten effecten veroorzaakt worden door ... of door ....

De hierboven als tweede genoemde publicatie is een review van beschikbare literatuur. De gevonden onderzoeken zijn correct beschreven, maar in de commentaren is sprake van defensief taalgebruik en klinken de persoonlijke opvattingen van de onderzoekers door. Een deskundige merkt op dat nader onderzocht zou moeten worden of alle gevonden artikelen ook in de publicatie terecht zijn gekomen.

Over de derde publicatie, waarin ... wordt beschreven die gebruikt is bij het onderzoek waarover in de vierde publicatie is gerapporteerd, wordt opgemerkt dat het vreemd is dat deze ...beschrijving als een eigenstandige publicatie is gepresenteerd. Het zou logischer zijn geweest als de beschrijving was toegevoegd aan het andere artikel. (Tijdens de hoorzittingen is de commissie gebleken dat voor deze opzet is gekozen omdat het artikel anders vanwege zijn lengte niet zou worden geplaatst. Tevens kan nu bij vervolgonderzoeken waarbij dezelfde ... wordt gehanteerd eenvoudig naar dit artikel worden verwezen).

Bij de vierde publicatie, de ...studie, worden enkele kritische kanttekeningen geplaatst. Zo wordt opgemerkt dat er conclusies worden getrokken die niet door de bevindingen worden ondersteund. De resultaten worden namelijk gepresenteerd alsof ze uitsluitend geven over causaliteit, terwijl het in feite alleen gaat om een correlatie. Tevens wordt het als een gemis ervaren dat er geen vergelijking is gemaakt van de antwoorden van de groep die alleen ... en de groep die ....

5. Slotconclusie.

De commissie stelt vast dat de contracten met ... volgens de universitaire voorschriften tot stand zijn gekomen. De commissie heeft de door ... gesponsorde onderzoeken inhoudelijk getoetst en constateert dat deze zijn opgezet volgens de daarvoor geldende standaarden. De onderzoeksdata worden volgens voorschrift bewaard. De onderzoekers hebben de data voor het ...onderzoek laten analyseren door een onafhankelijk extern statisticus. De publicaties zijn vooraf kritisch bekeken door reviewers. De e-mailcorrespondentie tussen de onderzoekers en ... bevat geen aanwijzingen voor pogingen tot ontoelaatbare beïnvloeding door .... In de ...studie geven de onderzoekers aan dat verificatie-onderzoek zal plaatsvinden in andere landen, waaronder ... en ....

De commissie heeft al met al niet kunnen vaststellen dat de sponsoring door ... op enigerlei wijze invloed heeft gehad op de resultaten van het onderzoek.

3. Aanvankelijk oordeel college van bestuur d.d. ...

Geachte ...,

Het college van bestuur heeft ... 2012 naar aanleiding van berichten in de pers aan de Commissie Wetenschappelijke Integriteit opdracht gegeven te onderzoeken of bij enkele door ... gefinancierde onderzoeken is gehandeld volgens de normen van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening. U was bij deze onderzoeken betrokken. De commissie heeft inmiddels advies uitgebracht aan het college. Dat treft u bijgevoegd aan.

Wij zijn van mening dat de Commissie Wetenschappelijke Integriteit op een zorgvuldige manier tot haar advies is gekomen. Daarom sluiten wij ons aan bij het advies van de commissie.

Wij maken u erop attent dat dit ons aanvankelijk oordeel is. U kunt nu binnen zes weken aan het Landelijk Orgaan voor Wetenschappelijke Integriteit verzoeken advies uit te brengen over het aanvankelijk oordeel door een brief te sturen aan mr. dr. Grace van Arkel, ambtelijk secretaris LOWI, Postbus 19121, 1000 GC Amsterdam. Indien u dit niet binnen de gestelde termijn doet, stellen wij ons definitieve oordeel over de klacht vast. Indien advies van het LOWI is gevraagd, zullen wij het advies betrekken in ons definitieve oordeel.

4. Advies van het LOWI d.d. 8 oktober 2013 (2013, nr. 8)

<https://www.knaw.nl/shared/resources/thematisch/bestanden/LOWIadvies2013nr8.pdf>

5. Definitief oordeel college van bestuur d.d. 17 oktober 2013

Geachte ...,

In onze brief van ... 2013 hebben wij ons aanvankelijk oordeel aan u kenbaar gemaakt over de naar aanleiding van persberichten gerezen vraag of bij enkele door ... gefinancierde onderzoeken is gehandeld volgens de normen van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening. U was bij deze onderzoeken betrokken.

Op ... 2013 heeft u zich, samen met ..., tot het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) gewend met het verzoek om advies uit te brengen over enkele kritische opmerkingen in het advies van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) en over de wijze van openbaarmaking van dit advies.

Dit heeft geleid tot een advies van het LOWI d.d. ...2013. U heeft een afschrift van dit advies ontvangen.

Het advies van het LOWI geeft ons geen aanleiding om ons aanvankelijke oordeel van ... 2013 te wijzigen. Wij stellen dit hierbij dan ook ongewijzigd vast als ons definitieve oordeel.

Wij realiseren ons terdege dat (geanonimiseerde) openbaarmaking van de adviezen in het kader van het integriteitsonderzoek een grote impact heeft voor u als betrokken onderzoeker. Dat laat echter onverlet dat wij met het LOWI van mening zijn dat het belang van het vertrouwen in de wetenschap is gediend met transparantie en met deze wijze van openbaarmaking.

Wij vertrouwen erop u hiermee naar behoren te hebben geïnformeerd.